

וְאִסְתָּאב אִיהוּ, וְלֹאֵו הוּא מְסֻטְרָא דְיִשְׂרָאֵל,
וְלִית לִיה חוּלְקָא בְּעֵלְמָא דְאֲתִי. דְהָא הֵהוּא
עֵלְמָא דְאֲתִי, יִין דְמִנְטְרָא אִיהוּ.

וְעַרְ דָּא יִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין, בְּעֵיִן לְנִטְרָא דָּא עַל
כְּלָא, בְּגִין דְאֲתִקְשֵׁר בְּאֲתֵר דְעֵלְמָא דְאֲתִי.

וּבְגִין כְּךָ, בְּיִין אֲתִבְרִיךְ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא יִתִיר
מְכֻלָּא, בְּגִין דְאִיהוּ חֲדִי לְסֻטְרָא שְׂמָאֵלָא, וּבְגו
חֲדוּתָא דִילִיה אֲתִכְלִיל בִּימִינָא. וְכֵד אֲתִעְבִּיד
כְּלָא יְמִינָא, כְּדִין שְׂמָא קְדִישָׁא בְּחִידוּ, וּבְרַכָּאן
מִשְׁתַּכְּחִי בְכֻלְהוּ עֵלְמִין. וּבְעוּבְדָא דְלִתְתָּא
יִתְעַר עוּבְדָּא דְלְעִילָא, וְעַל דָּא מְזַמְנִי יִין
לְקָבִיל יִין.

וּבְגִין דְאִיהוּ מְנֻטְרָא לְעִילָא, בְּעִי לְנִטְרָא לִיה
לְתַתָּא, וְכָל נְטִירוּ דִילִיה קְדָשָׁה הוּא
לְיִשְׂרָאֵל, וּמֵאֵן דְפָגִים לִיה לְתַתָּא בְּסֻטְרָא
דְמְסָאָבוּתָא, יִסְתָּאב אִיהוּ בְּהֵאֵי עֵלְמָא, וְלִית
לִיה חוּלְקָא בְּעֵלְמָא דְאֲתִי, אֲתֵר דְהֵהוּא יִין
דְמִנְטְרָא שְׂרִיא. הוּא לָא נְטִיר לִיה, לָא יִתְנַטֵּר
הוּא לְעֵלְמָא דְאֲתִי. (דף מ' ע"ב) הוּא סָאִיב לִיה,
יִסְאָבוּן לִיה בְּהֵהוּא עֵלְמָא, לָא יְהֵא לִיה
חוּלְקָא בְּהֵהוּא יִין דְעֵלְמָא דְאֲתִי. זַכָּאִין אִינּוּן
יִשְׂרָאֵל, דְמְקַדְשֵׁי נַפְשֵׁיהוּ בְקִדּוּשָׁה עֲלָאָה,
וְנִטְרִי מֵה דְאֶצְטְרִיךְ לְאֲתִנְטְרָא, וּמְקַדְשֵׁי
לְמַלְפָּא בְנְטִירוּ עֲלָאָה דָּא. זַכָּאִין אִינּוּן בְּעֵלְמָא
דִין וּבְעֵלְמָא דְאֲתִי.

פְּתַח הֵהוּא רַבִּיא וְאָמַר, (משלי כט) מְלִךְ בְּמִשְׁפָּט
יַעֲמִיד אַרְץ וְגו'. מֵאֵן מְלִךְ. דָּא קְדָשָׁא
בְרִיךְ הוּא. בְּמִשְׁפָּט דָּא יַעֲקֹב, דְאִיהוּ כְּלָלָא
דְאֲבָהָן. וְאִישׁ תְּרוּמֹת, תְּרוּמַת פְּתִיב, כְּמָה
דְאֲתִ אָמַר (שמות כה) וְזֹאת הִתְרוּמָה. וְאִישׁ
תְּרוּמֹת, דָּא עֲשׂו, דְבַעֲי עַל תְּרוּמֹת וְעַל
מַעֲשָׂרוֹת כָּל יוֹמָא, וְלֹא עֶבֶד מְדִי. וְאִישׁ
תְּרוּמֹת דְלָאוּ אִיהוּ מִשְׁפָּט. דְהָא תְרוּמָה אֲסִתְלָקוּתָא דְרַחֲמִי, בְּגִין דָּא

הַבָּא הוּא יִין הַמְּשֻׁמֵּר.
וְעַרְ כֵּן יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים צְרִיכִים
לְשֹׁמֵר אֵת זֶה עַל הַכֹּל, מִשּׁוּם
שְׁנִקְשֵׁר בְּמִקּוּם הָעוֹלָם הַבָּא.
וּמִשּׁוּם כֵּן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִתְבָּרַךְ בְּיִין יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בְּכֹל,
מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְשַׁמַּח אֵת צַד
הַשְּׂמָאל, וּבִתְוֹךְ שְׂמִיכְתוֹ נִכְלָל
בְּיָמִין. וּכְשֶׁהַכֹּל נַעֲשֶׂה יָמִין, אִז
הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ בְּשִׂמְחָה, וּבְרִכּוֹת
נִמְצְאוֹת בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת.
וּבְמַעֲשֵׂה שְׂלֵמֻטָּה יִתְעוֹרֵר מַעֲשֵׂה
שְׂלֵמֻעֵלָה, וְעַל כֵּן מְזַמְנִים יִין
כְּגֹנֵד יִין.

וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא שְׂמוּר לְמַעֲלָה,
צְרִיךְ לְשֹׁמֵר אוֹתוֹ לְמַטָּה, וְכָל
שְׂמִירְתוֹ הִיא קְדָשָׁה לְיִשְׂרָאֵל, וּמִי
שְׂפּוֹגֵם אוֹתוֹ לְמַטָּה בְּצַד
הַטְּמָאָה, הוּא יִטְמָא בְּעוֹלָם הַזֶּה
וְאִין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, הַמִּקּוּם
שְׂשׁוּרָה אוֹתוֹ הַיִּין הַמְּשֻׁמֵּר. הוּא
לֹא שְׂמֵר אוֹתוֹ, הוּא לֹא יִשְׁתַּמֵּר
לְעוֹלָם הַבָּא. הוּא טְמָא אוֹתוֹ,
יִטְמָאוּ אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְלֹא
יְהִי לוֹ חֵלֶק בְּאוֹתוֹ יִין שֶׁל
הָעוֹלָם הַבָּא. אֲשֶׁרִי יִשְׂרָאֵל
שְׂמִקְדָּשִׁים אֵת נַפְשָׁם בְּקְדָשָׁה
עֲלִיוֹנָה, וְשׁוּמְרִים מֵה שְׂצָרִיךְ
לְשֹׁמֵר, וּמְקַדְשִׁים אֵת הַמְּלֶכֶךְ
בְּשִׂמְיָהָה עֲלִיוֹנָה הַזֶּה. אֲשֶׁרִיֵּהֶם
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

פְּתַח אוֹתוֹ הַיֵּלֶד וְאָמַר, (משלי כט)
מְלֶכֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אַרְץ וְגו'.
מִי הַמְּלֶכֶךְ? זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
בְּמִשְׁפָּט - זֶה יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הַכְּלָל
שֶׁל הָאֲבוֹת. וְאִישׁ תְּרוּמֹת, כְּתוּב
תְּרוּמַת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כה)
וְזֹאת הִתְרוּמָה. וְאִישׁ תְּרוּמֹת -
זֶה עֲשׂו, שְׂשׁוּאֵל עַל תְּרוּמֹת
וּמַעֲשָׂרוֹת כָּל יוֹם, וְלֹא עוֹשֶׂה
דְּבָר. וְאִישׁ תְּרוּמֹת, שְׂאִינוּ
מִשְׁפָּט, שְׂהָרִי תְרוּמָה הִיא

תְּרוּמֹת דְלָאוּ אִיהוּ מִשְׁפָּט. דְהָא תְרוּמָה אֲסִתְלָקוּתָא דְרַחֲמִי, בְּגִין דָּא

לֹא אֲתִיָּא בְּמִשְׁפֵּט, כְּמָה דְאֵת דְאֵת אָמַר (משלי יג) וַיֵּשׁ
נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפֵּט, וְעַל דָּא, וַאִישׁ תְּרוּמַת
יְהִרְסָנָה.

וְאִי תִימָא, הָא דוֹד מְלָכָא אִישׁ תְּרוּמָה הוּהוּ,
אֶלָּא בְּרַחֲמֵי. וְלֹא עוֹד אֶלָּא (ס"א דוֹד מְלָכָא אִישׁ

תְּרוּמָה הוּוּ וְאַרְעָא אֲתִקְיָמָא כְּנִיעִיה הֲכִי הוּוּ וְדָא. אֲבָל בְּלֹא בְּרַחֲמֵי הוּוּ)
דְּהָא כְּתִיב (ישעיה נה) חֲסִדֵי דְוֹד הִנְאָמְנִים, כְּמָה
דְּאֲתַדְבֵּק בְּהָאִי, אֲתַדְבֵּק בְּהָאִי.

הָא חֲזִי, כָּל יוֹמוֹי דְדוֹד מְלָכָא, הוּוּ מִשְׁתַּדַּל
(כ"ג) דְּהָאִי תְּרוּמָה, יִתְקַשֵּׁר בְּמִשְׁפֵּט,
וַיִּזְדוּגוּן כַּחְדָּא. (כ"ג דִּיתְקַנִּים בְּאַרְעָא) אֲתָא שְׁלָמָה
וַזְזוּג לֹוֹן כַּחְדָּא, וְקִימָא סִיְהָרָא בְּאַשְׁלֻמוֹתָא,
וְקִימָא אַרְעָא בְּקִיּוּמָא. אֲתָא צְדָקְיָהוּ וְאַפְרִישׁ
לֹוֹן, וְאַשְׁתַּאֲרַת אַרְעָא בְּלֹא מִשְׁפֵּט, וְאַתְפַּגִּימַת
סִיְהָרָא, וְאַתְחַרִּיבַת אַרְעָא, כְּדִין וַאִישׁ תְּרוּמַת
יְהִרְסָנָה.

וְהָא חֲזִי, שְׁמֹן לְכַהֲנֵי, וַיִּזֵּן לְלִיּוּאֵי. לֹא בְּגִין
דְּבַעֲיִין יִזֵּן, אֶלָּא מִיִּין דְּמִנְטָרָא אֲתִי
לְסִטְרָא דְלַהוֹן, לְחַבְרָא כַּחְדָּא, וְלְמַחְדֵי
עַלְמִין כַּלְהוֹ, לְאַשְׁתַּפְּחָא בְּהוּ כְּלָא, יְמִינָא
וְשְׂמָאֲלָא כְּלִיל דָּא בְּדָא. לְאַשְׁתַּפְּחָא בְּהוּ
חֲבִיבוֹתָא דְכְּלָא, וְרַחֲמֵימוֹתָא דְבְּנֵי מַהִימְנוֹתָא.
מֵאַן דְּאֲתַדְבֵּק רַעוּתִיה בְּהָאִי, הוּוּ שְׁלִים בְּהָאִי
עַלְמָא, וְבַעֲלָמָא דְאֲתִי, וַיִּשְׁתַּפַּח כָּל יוֹמוֹי
דְּאֲתַדְבֵּק בְּתַשׁוּבָה, אֲתֵר דִּיִּין וְשְׁמֹן מִשְׁתַּפְּחִי.
כְּדִין לֹא יִתְדַבֵּק בְּתֵר עַלְמָא דָּא, לֹא לְעַתְרָא,
וְלֹא לְכַסּוּפָא דִּילִיה. וְשְׁלָמָה מְלָכָא צְוּוּחַ עַל
דָּא וְאַמְר, (משלי כא) אוֹהֵב יִזֵּן וְשְׁמֹן, לֹא יַעֲשִׂיר,
דְּהָא עוֹתְרָא אַחְרָא יִזְדַּמֵּן לִיה, לְמַהוּי לִיה
חוּלְקָא בִּיה, וְלְמַהוּי בִּיה חוּלְקָא בְּעַלְמָא
דְּאֲתִי, אֲתֵר דִּיִּין וְשְׁמֹן שְׂרִיִין בְּעַלְמָא דָּא
וְבַעֲלָמָא דְאֲתִי. וּמֵאַן דְּרַחֲמִים לִיה לְהָאִי אֲתֵר,
לֹא בְּעֵי עוֹתְרָא וְלֹא רְדִיף אֲבַתְרִיה. זַפְּאִין

הַסְתַּלְקוֹת הַרְחָמִים, מִשׁוּם זֶה לֹא
כָּאֵה בְּמִשְׁפֵּט, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (משלי
א) וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפֵּט. וְעַל כֵּן,
וַאִישׁ תְּרוּמוֹת יְהִרְסָנָה.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי דוֹד הַמְּלִיךָ הִזֵּה
אִישׁ תְּרוּמָה? אֶלָּא בְּרַחֲמִים. וְלֹא
עוֹד, אֶלָּא (דוֹד הַמְּלִיךָ אִישׁ תְּרוּמָה הִזֵּה,
וְהָאֲרֵץ הַתְּקִימָה בְּשִׁבְלֵהּ, כִּי הוּוּ וְדָא. אֲבָל
הַכֹּל בְּרַחֲמִים הִזֵּה) שְׁהֲרִי כְּתוּב (ישעיה
נה) חֲסִדֵי דְוֹד הִנְאָמְנִים, כְּמוֹ
שְׁנֵדְבֵּק בְּזָה - נִדְבֵּק בְּזָה.

בְּא רְאֵה, כָּל יְמֵי דוֹד הַמְּלִיךָ הִזֵּה
מִשְׁתַּדַּל (בְּשִׁבְלֵהּ) שְׁהִתְרוּמָה הַזֶּה
תִּתְקַשֵּׁר לְמִשְׁפֵּט וַיִּזְדוּגוּן כַּחְדָּא.
(כְּדִי שִׁיתְקַנִּים בְּאַרְעָא) בְּא שְׁלָמָה וַזְזוּג
אוֹתָם כַּחְדָּא, וְעַמְדָה הַלְכָנָה
בְּשִׁלְמוֹת, וְעַמְדָה הָאֲרֵץ בְּקִיּוּם.
כֵּא צְדָקְיָהוּ וְהַפְרִיד אוֹתָם,
וְנִשְׂאָרָה הָאֲרֵץ בְּלֹא מִשְׁפֵּט,
וְנִפְגְּמָה הַלְכָנָה וְנִחְרַבָה הָאֲרֵץ.
אִז וַאִישׁ תְּרוּמַת יְהִרְסָנָה.

וְכֹא רְאֵה, שְׁמֹן לְכַהֲנִים, יִזֵּן
לְלוֹיִם, לֹא מִשׁוּם שְׂצָרִיכִים יִזֵּן,
אֶלָּא מִיִּין הַמְּשֻׁמֵּר שְׂבָא לְצַד
שְׁלָהֵם כְּדִי לְחַבְרָה הַכֹּל כַּחְדָּא,
וְלִשְׁמַח אֵת כָּל הַעוֹלָמוֹת שְׁהַכֹּל
יִמְצָא בְּהֵם, יְמִין וְשְׂמָאֵל כְּלוּלִים
זֶה עִם זֶה, שְׂיִמְצָא בְּהֵם חֲבִיבוֹת
לְכָל וְאוֹהֵבָה שֶׁל בְּנֵי הָאָמוּנָה.
מִי שְׂרַצוּנוּ נִדְבֵּק בְּזָה, הוּוּ שְׁלֵם
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וַיִּמְצָא
כָּל יְמֵי שְׂדֻכּוּק בְּתַשׁוּבָה, הַמְּקוּם
שְׂיִין וְשְׁמֹן מְצוּיִים. אִז לֹא יִדְבֵּק
אַחֲרֵי הַעוֹלָם הַזֶּה, לֹא לְעֵשֶׂר וְלֹא
לְתַשׁוּקָה שְׁלוֹ. וְשְׁלָמָה הַמְּלִיךָ
צְוּוּחַ עַל כֵּן וְאוֹמַר, (משלי כא) אוֹהֵב
יִזֵּן וְשְׁמֹן לֹא יַעֲשִׂיר, שְׁהֲרֵי עֵשֶׂר
אַחֲרֵי יִזְדַּמֵּן לוֹ, שְׂיִהְיֶה לוֹ חֶלֶק
בּוֹ וְלִהְיוֹת לוֹ חֶלֶק בְּעוֹלָם הַבָּא,
הַמְּקוּם שְׂיִין וְשְׁמֹן שׁוֹרִים בְּעוֹלָם
הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. מִי שְׂאוֹהֵב אֵת
הַמְּקוּם הַזֶּה לֹא צְרִיף עֵשֶׂר וְלֹא
רוֹדֵף אַחֲרָיו. אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים
שְׂמִשְׁתַּדְּלִים בְּעֵשֶׂר הַעֲלִיּוֹן כָּל

יום, שפתיב (איוב כח) לא יערבנה זקב וזכוכית ותמורתה פלי פז. זה בעולם הזה. אחר כך, (משלי ח) להנחיל אהבי יש ואצרותיהם אמלא.

עוד פתח ואמר, (שמות כד) ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה וגו'. והתורה - זו תורה שבכתב. והמצוה - זו תורה שבעל פה. להורתם, כתיב חסר, כמו שנאמר (שיר ג) ואל חדר הורתי. כאן יש להתבונן, להורתם של מי? אם תאמר הורתם של ישראל - לא כך, שהרי ישראל לא נזכרו בכתוב הזה. אלא הורתם של תורה ומצוות, ומה היא? זהו (מקום) זין המשמר. משום שכל כתיבה של הספר העליון שם שרויה, ומשם יצאה תורה, ועל זה קוראים תורה שבכתב. וזהו אשר כתבתי להורתם, להורתם ודאי. (כמה דאת אמר ואל חדר הורתי).

תורה שבעל פה, תורה אחרת, דקיימא על פה. מאן איהו פה. דא הוא דעת, דאיהו פה דספר וכתובה. ותורה זו היא תורה אחרת, שנקראת תורה שבעל פה, שהיא עומדת על אותו הפה שהוא תורה שבכתב. משום כך התעלה משה בכל, על כל הנביאים הנאמנים, שכתוב ואתנה לך, דוקא לך.

כתוב (משלי כח) הגו סיגים מכסף ויצא לצרף פלי. הגו רשע לפני מלך וכון בחסד פסאו. בא ראה, בשעה שמתרבים הרשעים בעולם, כסאו של המלך הקדוש נתקן בדיו, ונטמא (ונשאב) (ועומד) בדיו, ושלחבתיו שורפות את העולם. ובשעה שהרשעים עוברים מן העולם, אז וכון בחסד פסאו. בחסד ולא בדיו. מה משמע?

מה משמע? העליון לפי דרכי העולם התחתון.

אינון צדיקייא דמשתדלי בעותרא עלאה כל יומא, דכתיב, (איוב כח) לא יערבנה זקב וזכוכית ותמורתה פלי פז. האי בהאי עלמא. לבתר, (משלי ח) להנחיל אהבי יש ואצרותיהם אמלא. תו פתח ואמר, (שמות כד) ויאמר יי' אל משה עלה אלי ההרה וגו'. והתורה, דא תורה שבכתב. והמצוה, דא תורה שבעל פה. להורתם כתיב חסר, כמה דאת אמר (שיר השירים ג) ואל חדר הורתי. הכא אית לאסתכלא, להורתם דמי, אי תימא הורתם דישראל, לאו הכי, דהא ישראל לא אדפרו בהאי קרא. אלא הורתם דתורה ומצוה. ומאי היא. דא (אתר) זין דמנטרא. בגין דכל כתיבה דספר עלאה תמן שריא, ומתמן נפקא תורה, ועל דא קרינן תורה שבכתב. ודא הוא אשר כתבתי להורתם, להורתם ודאי. (כמה דאת אמר ואל חדר הורתי).

תורה שבעל פה, תורה אחרת, דקיימא על פה. מאן איהו פה. דא הוא דעת, דאיהו פה דספר וכתובה. ותורה דא, היא תורה אחרת, דאקרי תורה שבעל פה, דאיהו קיימא על ההוא פה דאיהו תורה שבכתב, בגין כך אסתליק משה בכלא, על כל שאר נביאי מהימני, דכתיב ואתנה לך, לך דייקא.

כתיב (משלי כח) הגו סיגים מכסף ויצא לצרף פלי הגו רשע לפני מלך ויפון בחסד פסאו. תא חזי, בשעתא דאסגיא חייבין בעלמא, פורסייא דמלכא קדישא אתתקנת בדינא, ואסתאבת (כ"א ואשתאבת) (כ"א וקיימא) בדינא, ושלחובוי אוקדין עלמא. ובשעתא דאתעבר חייביא מעלמא, פדין ויפון בחסד פסאו. בחסד, ולא בדינא מאי משמע.

משמע דעלמא תתאה תליא בעלמא עלאה, משמע שהעולם התחתון תלוי בעולם העליון, והעולם העליון לפי דרכי העולם התחתון.

וְעֵלְמָא עֵלְאָה לְפּוּם אַרְחֵי דְעֵלְמָא תַתְּאָה. וַיִּפּוֹן בְּחֶסֶד (דף מא ע"א) כְּסָאוֹ. מָאן דְּבַעֵי לְבִרְכָא לִיָּה, וְלֹא תִקְנָא פּוּרְסֵיָיָהּ, בְּחֶסֶד וְלֹא בְדִינָא. מָאֵי מִשְׁמַע. דְּכַד עֵיִיל פְּהֵנָא לְבֵי מְקַדְשָׁא, דִּיעוּל בְּחֶסֶד דְּאִיהוּ מֵיָא, וְלֹא יִיעוּל בֵּינָן דְּשִׁתִּי דְּאִיהוּ גְבוּרָה. יִיעוּל בְּהֵאֵי (מלך) בְּמֵיָא, וְלֹא יִיעוּל בְּחֶמְרָא.

אָתוּ רַבֵּי יְהוּדָה וְרַבֵּי יִצְחָק, וְנִשְׁקוּ רִישֵׁיהּ, וּמַהֲהוּא יוֹמָא לֹא אֶתְפָּרַשׁ מִבֵּי רַבֵּי יְהוּדָה, וְכַד הָוָה עֵיִיל לְבֵי מְדַרְשָׁא, הָוָה קָם רַבֵּי יְהוּדָה קַמֵּיהּ, אָמַר מַלְּה אֹלִיפְנָא מַגִּיָּה, וְיָאוּת לְאַנְהָגָא בֵּיהּ יָקָר. לְבַתָּר אֶסְתַּלַּק בֵּין חֲבֵרַיָּא, וְהָוּוּ קְאָרְן לִיָּה רַבֵּי יִיסָא, רִישָׁא דְּפִטְיָשָׁא דְּמַתְפָּר טַנְרִין, וְאַפִּיק שְׁלֵהוּבִין לְכָל סֹטָר. וְהָוָה קָרִי עֲלֵיהּ רַבֵּי אֶלְעָזָר, (ירמיה א) בְּטָרָם אֶצְרָךְ בְּבִטָּן יַדְעֵתִיךְ.

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר אֲלֵיהֶם זֹאת הַחֲמִיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ וְגו' (ויקרא יא) מָאֵי שְׁנָא הֲכָא אֶהֱרֹן. אֶלָּא בְּגִין דְּאִיהוּ קִיִּימָא תְדִיר לְאַפְרָשָׁא בֵּין מְסַאבָּא וּבֵין דְּכִיָּא. דְּכַתִּיב לְהַבְדִּיל בֵּין הַטְּמֵא וּבֵין הַטְּהוֹר.

רַבֵּי אֲבָא פִתַּח וְאָמַר, (תהלים לד) מִי הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים וְגו'. נִצּוֹר לְשׁוֹנְךָ מֶרַע וְגו'. סוּר מֶרַע וְגו'. וְכַתִּיב (משלי כא) שׁוּמֵר פִּיּוֹ וּלְשׁוֹנוֹ וְגו'. מִי הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים. מָאן חַיִּים. אֶלָּא אֵלִין חַיִּים דְּאַקְרוּן עֵלְמָא דְאַתִּי, וְחַיִּים תַּמָּן שְׂרִיִין. וְעַל דָּא תְנִינָן, עֵץ חַיִּים, הִיא אֵילָנָא מְאִינּוֹן חַיִּים, אֵילָנָא דְאַתְנַטַּע בְּאִינּוֹן חַיִּין. וְעַל דָּא מִי הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים פְּתִיב.

אוּחַב יָמִים לְרֵאוֹת טוֹב, מָאן יָמִים. אֶלָּא דָּא הוּא שְׂמָא דְמַלְכָּא קְדִישָׁא, דְאַחִידָא בְּאִינּוֹן יוֹמִין עֵלְאִין, דְאַקְרוּן יָמֵי הַשְּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ, יָמֵי הַשְּׁמַיִם וְדָאֵי, עַל הָאָרֶץ וְדָאֵי.

וַיִּפּוֹן בְּחֶסֶד כְּסָאוֹ, מִי שְׂרוּצָה לְבִרְךְ אוֹתוֹ, לְהַתְקִין אֶת כְּסָאוֹ בְּחֶסֶד וְלֹא בְדִין. מַה מִשְׁמַע? שְׂפָאֲשֶׁר נִכְנַס לְבֵית הַמְּקַדָּשׁ, שְׂיִכְנַס בְּחֶסֶד שֶׁהוּא מִיָּם, וְלֹא יִכְנַס בֵּינָן שְׂשׁוּתָהּ, שֶׁהוּא גְבוּרָה. יִכְנַס בְּזָה (דבר) בְּמִיָּם, וְאֵל יִכְנַס בֵּינָן.

בְּאוּ רַבֵּי יְהוּדָה וְרַבֵּי יִצְחָק וְנִשְׁקוּ רִישֵׁיהֶם וְרַבֵּי יִצְחָק וְנִשְׁקוּ רִישֵׁיהֶם, וּמַאוּתוֹ הַיּוֹם לֹא נִפְרָד מִבֵּית רַבֵּי יְהוּדָה, וְכַשְׁהִיא נִכְנַס לְבֵית הַמְּדַרְשׁ, הִיא עוֹמֵד רַבֵּי יְהוּדָה לְפָנָיו. אָמַר, לְמַדְתִּי מִמֶּנּוּ דְבָר, וְרָאוּי לְנַהֵג בּוֹ כְבוֹד. אַחַר כֵּךְ הִתְעַלָּה בֵּין הַחֲבֵרִים, וְהָיוּ קוֹרְאִים לוֹ רַבֵּי יִיסָא, רִישׁ הַפִּטְיָשׁ הַמְּשַׁבֵּר סְלָעִים וּמוֹצִיא שְׁלֵהָבוֹת לְכָל צַד. וְהָיָה רַבֵּי אֶלְעָזָר קוֹרָא עֲלָיו, (ירמיה א) בְּטָרָם אֶצְרָךְ בְּבִטָּן יַדְעֵתִיךְ.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר אֲלֵיהֶם זֹאת הַחֲמִיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ וְגו'. מַה שְׁוֹנָה בָּאן אֶהֱרֹן? אֶלָּא מִשּׁוֹם שֶׁהוּא עוֹמֵד תַּמִּיד לְהַפְרִיד בֵּין הַטְּמֵא וּבֵין הַטְּהוֹר, שְׂכַתוֹב לְהַבְדִּיל בֵּין הַטְּמֵא וּבֵין הַטְּהוֹר.

רַבֵּי אֲבָא פִתַּח וְאָמַר, (תהלים לד) מִי הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים וְגו', נִצּוֹר לְשׁוֹנְךָ מֶרַע וְגו', סוּר מֶרַע וְגו'. וְכַתוּב, (משלי כא) שׁוּמֵר פִּיּוֹ וּלְשׁוֹנוֹ וְגו'. מִי הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים, אֵיזָה חַיִּים? אֶלָּא אֵלוֹ חַיִּים שְׂנַקְרָאִים הָעוֹלָם הַבָּא, וְהַחַיִּים שׁוֹרִים שָׁם. וְעַל כֵּן שְׁנִינּוּ, עֵץ חַיִּים הוּא עֵץ מְאוּתָם הַחַיִּים, הָעֵץ שְׁנַטַּע בְּאוּתָם חַיִּים, וְעַל כֵּן פְּתוּב מִי הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים.

אוּחַב יָמִים לְרֵאוֹת טוֹב, מִי הַיָּמִים? אֶלָּא זֶהוּ שְׁמוֹ שֶׁל הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ, שְׂאוּחַז בְּאוּתָם יָמִים עֲלִיוֹנִים, שְׂנַקְרָאוּ יָמֵי הַשְּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ. יָמֵי הַשְּׁמַיִם וְדָאֵי, עַל הָאָרֶץ וְדָאֵי. מִי שְׂרוּצָה חַיִּים